

In de vorige Korhaan is de broedperiode van de torenvalk (onze vogel van het jaar) onder de loep genomen. Dit keer iets meer over de periode na het uitvliegen van de jonge torenvalken en de levensverwachting, de vergiftigingen en de fluctuerende populatie in verband met het voedselaanbod.

Mia Kraal

Torenvalken en muizenjaren

Als de jonge vogels het nest definitief hebben verlaten, dan zwerven ze alle kanten uit. Rob Bijlsma zegt in zijn Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels, dat de jonge torenvalk gemiddeld tot zo'n 60 kilometer van zijn geboorteplaats terecht kan komen. In het tweede levensjaar zijn ze standvogel geworden, de gemiddelde afstand tot de geboorteplaats bedraagt dan 36 kilometer. De meeste torenvalken verlaten Nederland nooit: nog geen 25% trekt de grens naar Duitsland, België of Frankrijk over, een enkeling bereikt Spanje of Algerije. Vindt de grootste sterfte onder de volwassen vogels plaats in de wintermaanden [december - maart], voor de net uitgevlogen jongen zijn de maanden augustus en september kritiek te noemen. De levensverwachting van de torenvalk is maar klein: gemiddeld 1,4 jaar voor de volwassen vogels en voor de juvenielen zelfs nog minder. Het is zelfs zo, dat ruim de helft van de torenvalken het eerste levensjaar niet overleeft.

De Nederlandse populatie van de torenvalken bedroeg in de jaren 1985-1992 maximaal 6700-7700 paren. In 1989-1990 was er een piek te bespeuren in zo-

wel het aantal torenvalken als het muizenaanbod. Vóór en na de jaren 1989-1990 was de stand van deze roofvogels beduidend lager.

Het zal genoegzaam bekend zijn, dat ook de torenvalk, zoals alle roofvogels in ons land, te lijden heeft gehad van de landbouwbestrijdingsmiddelen in de jaren zestig. Het gebruik van kwik als zaadontsmetingsmiddel en het gebruik van dieldrin heeft dan ook een grote rol gespeeld. Toen deze middelen werden verboden, had dat als gevolg, dat er een herstel optrad in de stand van de torenvalkpopulatie. De groei in de beginjaren zeventig was zelfs zo sterk, dat de normale schomme-

lingen als gevolg van de driejarige cyclus van de veldmuizen werd overschaduwd. De pieken in het veldmuizenaanbod van de jaren 1975-1978-1981 resulteerden in evenzovele pieken van de torenvalkpopulatie. Helaas voor de torenvalk stortte de veldmuispopulatie in de winter van 1983-1984 volledig in en tot de zomer van 1986 bleef de stand van de veldmuis erg laag. Ook waren er vanaf 1984-1985 drie opeenvolgende winters streng of koud en deze twee factoren waren voor

de muizenetende torenvalk uiteraard heel slechte jaren.

In de jaren 1989-1990 zorgden de zachte winters en drie goede muizenjaren voor een opleving van de populatie. Omdat er nog steeds in ons land landschapsveranderingen zoals ruilverkavelingen, herinrichtingen, vermessing en verdroging plaatsvinden, blijft het voor onze torenvalk "a struggle for live".

Waarnemingen van torenvalken blijven dit hele jaar nog van harte welkom. Geef ze door op de bekende waarnemingskaartjes. In te leveren op de bekende adressen (zie achterin deze Korhaan) of bij Mia Kraal, Talmalaan 32, 3761 AN Soest.